

שיעור ראשון: יהודי משמעו ייעודי

תמצית

בחירת ה' בישראל הפכה אותנו לעם. עם שיש לו מטרה ברורה, עם שיש לו ייעוד.

לב השיעור

מה המשמעות של היותנו עם נבחר?

מהלך השיעור

פתיחה

נשאל את התלמידים - מה הופך אותנו לעם?

נבקשם לנקוב בשמות של עמים שונים. נראה באופן ברור כי העמים הם תולדות של ארצות המוצא שלהם.

נשאל - ומה לגבי ישראלים?

נזכיר כי המילה ישראל קדומה מאוד, ומקורה ביעקב אבינו שנקרא כך במאבקו עם המלאך - "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל". נדייק ונגיד כי קיים הבדל עמוק בין עם שנוצר באזור מסוים ונקרא על שם אותו אזור, ובין עם שנקרא בשמו על ידי יוצרו. בחירת השם איננה סתמית אלא מעידה על בחירה, על שליחות שהעניק ה' לעם. בשיעור זה נבחן את השליחות הזו.

פותרים חלון

נצפה יחד בסרטון של קולולם. מצורפות דוגמאות:

קולולם | מחזקים לעולם | אברהם טל | הר חברון | 27.6.18

קולולם עם שלומי שבת | על כל אלה - נעמי שמר | יום העצמאות ה-70 | 9.4.1

לב השיעור

פתיחה

פותרים חלון

לאחר מכן נשאל את התלמידים:

- מהו היתרון בשירה בציבור, שירה משותפת ששרים יחד אנשים רבים?
- איזו חוויה חווה האדם הבודד באירוע כזה?
- מה מאחד את כולם באירוע כזה?

נדייק ונבהיר כי תחושת ה'יחד' קשורה למטרה משותפת. כולם שותפים למעין הסכם לא כתוב, לרצון המשותף לכל הנוכחים. נשאל את התלמידים:

- מתי בהיסטוריה של עם ישראל נחוותה חוויה דומה לתחושת ה'יחד' הזו?

נכתוב את תשובותיהם על הלוח.

(הערה למורה: התלמידים יעלו מן הסתם הרבה אירועים מההיסטוריה היהודית והישראלית. יתכן שיעלו אירועים שליליים כמו מלחמות, פוגרומים וכו'. ננסה לכוון את התלמידים לאירועים חיוביים).
האירוע המשמעותי ביותר הוא כמובן מעמד הר סיני, כריתת הברית עם ה'.

שמש

שמש

מקור מספר 1

ניזכר ברגע השיא של הברית בין ה' לעם - מעמד הר סיני:
קראו את הפסוקים הבאים:

ספר שמות (יט, א-ח)

א בַּחֲדָשׁ, הַשְּׁלִישִׁי, לְצֵאת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה, בָּאוּ מִדְבַר סִינַי... וַיִּחַן-
שָׁם יִשְׂרָאֵל, נֶגֶד הָהָר. ג וּמִשָּׁה עָלָה אֶל-הָאֱלֹהִים; וַיְקַרָּא אֵלָיו יְהוָה מִן-הָהָר לֵאמֹר, כֹּה
תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל... ה וְעַתָּה, אִם-שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי, וְשָׁמַרְתֶּם
אֶת-בְּרִיתִי וְהֵייתֶם לִי סֻגְלָה מִכָּל-הָעַמִּים, כִּי-לִי כָל-הָאָרֶץ. ו וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי מִמְּלַכַת
כְּהֹנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ: אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר תְּדַבְּרוּ, אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

הקב"ה מכנה את בני ישראל במספר כינויים - סגולה, ממלכת כוהנים, גוי קדוש. בספר דברים אף נוסף הכינוי עם קדוש. הפירוש הפשוט של המילה 'סגולה' הוא אוצר מיוחד. כלומר, עם ישראל הוא אוצרו של הקב"ה. נלמד את דברי הרש"ר הירש המבהירים את הביטויים הללו:

רש"ר הירש (לקוח מפירושו בספר דברים יד, ב):

באשר ליחסינו עם ה', מעמיד השם "סגולה" תנאי יסודי: שנעשה לקניינו שלו, רק שלו ולגמרי שלו, ברמ"ח איברינו ושס"ה גידינו, בכל בחינות מהותנו ובכל שאיפותינו.

על כל הווייתנו ושאיפותינו להיות תלויות בו לבדו; ורק הוא - ולא כל כוח אחר, ולא כל נמצא אחר - צריך לצור את דרך חיינו ולתת את הכיוון למעשינו. כי עם קדוש אתה - אתה חברה לאומית שהיא קדושה. אומות אחרות נושאות את תכלית ייעודן בתוך עצמן, והתכלית העליונה של איגודן הלאומי היא לשמור על קיומן הלאומי. אולם תכלית האיגוד הלאומי שלכם נמצאת מחוצה לו. איגודכם הלאומי אינו שייך לעצמו; הוא קנוי לה; והוא חייב להעמיד את עצמו לרשות ה'. כל יחסיו, כל בחינה ובחינה של חייו - פרטית, משפחתית ומדינית - צריכים להיות "מוכנים ומזומנים" לתפקידים ולמטרות שנקבעו לו על ידי ה' - בעליו ואדונו. לפיכך הוא חייב להרחיק מענייניו כל דבר שיפעל נגד מטרות אלה. "אתה חברה לאומית קדושה הקנויה לה' אלוקיך"... זוהי משמעות "להיות לו לעם סגולה".

- מה המשמעות של היותנו עם נבחר? כיצד הרב מנמק את ההסבר שלו?
- כיצד לדעתכם אפשר לבטא במציאות את אמרתו על הכנת כל בחינה ובחינה להיות מוכנה ומזומנה לתפקיד שקבע לה ה'?

- המילון הבין-לאומי אוקספורד מפרש את המילה 'סגולה' כך:

1. דָּבָר חֲמֻדָּה, קִנְיָן יָקָר, אוֹצֵר נִבְחָר.

"כְּנַסְתִּי לִי גַם-כֶּסֶף וְזָהָב וְסִגְלַת מַלְכִים"

2. תְּכֻנָּה, מִדָּה חַיִּבִּית הַצְּפוּנָה בְּמִשְׁהוֹ אוֹ בְּמִשְׁהוֹ.

"הַסּוּגִים וְהַמִּינִים וְהַהֲבָדִלִים וְהַסְּגֻלוֹת וְהַמְּקָרִים"

איזה מבין שני הפירושים של המילה סגולה מתאים לפירושו של הרש"ר הירש? מדוע?

מקור שני למעוניינים בהרחבה:

הרב קוק זצ"ל מתייחס רבות לבחירת ה' בעם ישראל ולמשמעות של בחירה זו. לעם ישראל יש תפקיד בעולם בגלל הנשמה האלוקית הטמונה בו כעם. (הערה למורה: המילים הנשגבות של הרב קוק גבוהות מעט. התלמידים יצטרכו תיווך והסבר למילים הקשות. השאלות אמורות לסייע לתלמידים להבין את הקטע טוב יותר.)

אורות ישראל (עמ' קלח)

כנסת ישראל היא גילוי זרע ד' בעולם, יד ד' בהוי-ה, בבניין הלאומים. ויש לה בוודאי יחס גדול עם כל מה שהוא יותר נשגב ונערץ, קדוש ומרומם, במצוי כולו, בכל היקפן, הגשמי והרוחני...

אין להגדיר את מהותה של כנסת ישראל בגבולים מיוחדים ובתוארים מוגבלים. כוללת הוא את הכול, והכול מיוסד על כלות נפשה לאלוהים, על הרגשתה את המתק ואת הנועם העליון בכל עומק נשמתה, בכל יפעת תענוגיו. והתשוקה להאלהות בהתלהבות

נפש אמתית, מתגלה היא בכל פינותיה, מתגלה בתורה ומצוות, מתגלה במוסר ומידות, מתגלה בהתעלות נפשית, בשירה פנימית, בקדושת החיים, בצימאון אין חקר, "כלתה נפשי - לאל חיי", מתגלה במסירות נפש תדירית, בנשיאת עול גלות מאהבה, רק שלא לזנוח את סדר החיים, המעשיים והרוחניים, שהאורה האלוהית מתדבקת על ידם בקרבה. גבורת רעם זו היא המביאה לה באחרית הימים את הישועה המוחלטת.

- מדוע לדעתכם כנסת ישראל היא "גילוי זרע ה' בעולם"?
- את המושג 'זרע ה'" אפשר לפרש בשתי פרשנויות - זרע מלשון זריעה, או זרע מלשון זרוע. מה המשמעות המתחייבת מכך שישראל הם הזרוע של ה' במציאות?
- היכן מתגלה במציאות ההשתוקקות של ישראל? באילו תחומים ניתן לראות את הביטוי של היותנו עם נבחר?

נחدد את הנקודה ונדגיש כי תפקידנו כעם נובע מעצם בחירת ה' בנו. עצם בחירתו בנו יוצקת באומה שלנו כוחות נפש אדירים ושאיפות נשגבות. הייעוד נוגע במרחבים רבים במציאות. הן בתחום התורני - לימוד תורה וקיום מצוות, והן בתחום המוסרי - עבודת המידות, רצון בתיקון עולם, משיכה אל הטוב.

אור חוזר

בנימין זאב הרצל כתב לעצמו יומן. ביומנו¹ הוא דן בתפקיד העם היהודי ומגיע למסקנה הבאה:
 "אלוהים לא היה מקיים את עמנו זמן כה רב לולא היה שמור לנו ייעוד אחר בקורות המין האנושי."

מתוך התובנה הזו כותב הרצל בעיתון בגרמניה מאמר בשם 'תקוותנו' המיועד לנוער היהודי, וכך נכתב בו²:
 "ובאמת חושב אני, כי הציונות (=עם ישראל) לא יחדל מהיות אידיאל, גם לאחר שנשיג את ארצנו, ארץ-ישראל. כי בציונות (=עם ישראל) כפי שאני מבין אותה, יש לא רק השאיפה לרכוש כבוד-ארץ בטוחה במשפט בעד עמנו האומלל, כי אם גם השאיפה להשתלמות מוסרית ורוחנית."

- לפי הרצל, מהו הייעוד של עם ישראל?
- עזרו להרצל לעודד את הנוער להגשים את ייעודו של עם ישראל. נסחו סלוגן, משפט קצר וקליט, שיבטא את רעיון הייעוד של עם ישראל.

1 בנימין זאב הרצל, יומן הרצל, 14 ביוני, 1895, בתוך הרצל, מכתבים ויומנים, כרך ב, עמ' 128-129

2 <https://benyehuda.org/read/7779>

אסיף

בשיעור זה עברנו יחד כברת דרך. התחלנו במבט על שמות עמנו המבטאים את היותנו העם שבחר ה' (ישראלים, יהודים). דיברנו על שירת המונים כחוויה שבה מורגשת תחושה עזה של יחד, של שיתוף מתוך מטרה אחידה. הבחירה של ה' בעם ישראל הופכת את כל האנשים הפרטיים בעם לאומה שמוטלת עליה אחריות, שיש בה שותפות גורל ואחריות למימוש של חזון משותף. ב'שמש' פגשנו במקורות שונים העוסקים בהבנה כי לעם ישראל יש מטרה משותפת. לבסוף ראינו שגם הרצל, חוזה המדינה, ראה את עם ישראל כעם מיוחד שמוטלת עליו משימה משותפת, והוא בעל שאיפות מוסריות.

נבקש מהתלמידים דוגמה מהמציאות להיותנו אומה בעלת שליחות.
(דוגמאות: הקוד האתי בצה"ל והרמה המוסרית הגבוהה הנשמרת בו, ריבוי זוכי פרסי נובל יהודיים, ריבוי גמ"חים ועשיית חסד מאורגנת, חידושים טכנולוגיים המבטאים רצון בתיקון העולם ועוד.)

הרחבות

עוד על תפקידו של עם ישראל ניתן לקרוא במקורות הבאים:

- הגותו של הרב סולוביצ'יק **במאמר קול דודי דופק**, ובהבחנה בין ברית גורל לברית ייעוד.
- הרב עמיאל, **לנבוכי התקופה**, הסבר על בחירת ה' בנו וההבדל בין הייעוד היהודי לייעוד הציוני.
- הרב עוזיאל, **הגיוני עוזיאל, שער כה; הלאומיות ותעודתה, א**. הסבר על בחירת ה' בעם ישראל ומשמעותה.
- סגולת עם ישראל**, סיכום שיטות ריה"ל, המהר"ל מפארג והרב קוק. שיעור של הרב איתמר אלדר.
- הרב חיים דרוקמן, **נצח ישראל - הייחוד והייעוד של עם ישראל**, אורות עציון לג.
- נתן קוטלר, **מהי סגולת ישראל?**, בלכתך בדרך כו, ישיבת כרם ביבנה.

שיעור שני: אור לגויים - מחויבות ואחריות

תמצית

השיעור יעסוק במחויבות הכרוכה בעצם היותי יהודי, בן העם הנבחר. נברר מהי אותה מחויבות דרך עיון במושג 'אור לגויים'.

לב השיעור

מה הכוונה במושג 'אור לגויים'? באילו דרכים הוא בא לידי ביטוי?

לב השיעור

מהלך השיעור

פתיחה

אילו היו בוחרים בכך למועצת תלמידים, איזו הצעה היית מעלה למטרת שיפור בית הספר?

נשאל:

- מה הבחירה למועצת התלמידים מקנה לתלמיד שנבחר להיות חבר בה?
- כיצד הייתם חשים אילו התלמיד שבחרתם למועצת התלמידים לא היה מקיים את הבטחותיו?

נדון עם התלמידים בשאלות אלו. נסכם ונאמר כי כאשר אדם נבחר, מעבר לזכויות שהוא אולי מקבל, בראש ובראשונה מוטלות עליו חובות. חובתו הבסיסית היא הגשמת המטרה שלשמה נבחר. כך גם המוטל על עם ישראל כעם הנבחר.

נקריא לתלמידים את הקטע הבא:

"רעיון הבחירה פסול כשהעם הנבחר דורש לעצמו פריבילגיות, זכויות יתר. אנחנו כעם נבחר, אומרים שנבחרנו לשם קבלת עול מצוות" (הרב יוסף צבי קרליבך)

עם ישראל כעם סגולה, כעם נבחר, נבחר למען מטרה המחייבת אותו, אומר הרב קרליבך. הבחירה של ה' בנו לא נועדה כדי לבטא עליונות, אלא למען מטרה ומחויבות מסוימת. בשיעור הקרוב נברר מהי אותה מחויבות.

פתיחה

פותחים חלון

נצפה באחד משני הסרטונים הבאים, או בחלק מכל סרטון:

חקלאות: <https://www.youtube.com/watch?v=SMBtIBRF2Ew>

אנרגיה סולארית: <https://www.youtube.com/watch?v=qkl2mbVuUXU>

שני הסרטונים מציגים תרומה משמעותית שתרמה ישראל לעולם בתחומים שונים. התרומה המוצגת בסרטון היא למעשה הידע שאותם יהודים העניקו למדינות אחרות.

הכותרת שניתנה לסדרת הכתבות הזו היא 'אור לגויים'. נשאל את התלמידים:

○ מהי לדעתם משמעות המושג 'אור לגויים'?

○ מה הקשר של מושג זה לסדרת הכתבות הזו?

○ האם הייתם מעניקים כותרת אחרת לכתבות? מהי?

במהלך השיעור ננסה לברר את משמעות המושג 'אור לגויים' וכיצד הוא מבוטא. (הערה למורה: נחدد ונבהיר כי הפיתוח הישראלי שהוצג בסרטון הוא לא עיקר המחויבות שלנו, אלא העברת הידע לעם אחר; העזרה לעם אחר היא הדבר אשר מבטא את מחויבותנו כעם סגולה).

שמש

מקור מספר 1:

לפני קריאת המקור נכין את התלמידים לקריאת נבואת נחמה של ישעיהו המתארת את ירושלים במצב העתידי, במצב של גאולה. נדגיש כי גם אם לא כל מילות הפסוקים יהיו ברורות, יש לנסות להתמקד בהבנת הרעיון המרכזי.

ישעיהו ב: א-ד

(א) הַדְּבַר אֲשֶׁר חִזָּה יִשְׁעִיָּהוּ בֶן-אֲמוּץ עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. (ב) וְהָיָה בְאַחֲרֵית הַיָּמִים נֶכֶן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂאָ מִגְבְּעוֹת וְנִהְרָוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. (ג) וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לִכּוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וִירְנוּ מִדְּרָכָיו וְנִלְכֶה בְּאַרְחֵיתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדַבֵּר ה' מִירוּשָׁלַם. (ד) וְשִׁפְט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכָתְתוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים וְחַנִּיתוֹתֵיהֶם לְמִזְמָרוֹת לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה.

נקרא ביחד את הפסוקים. נסביר שבעתיד תהיה ירושלים מוקד עלייה לרגל בעבור כל העמים, ושישרור שלום ביניהם. ננסה להעמיק את העיון בפסוק ג ונתמקד במשמעות המילים "כי מציון תצא תורה".

עבודה בחברות:

1. כתבו מהי לדעתכם הכוונה במילים "מציון תצא תורה".
2. חשבו - האם יש לכם דוגמה למצב כזה בימינו?
3. קראו את המדרש בויקרא רבה (כד, ד)
 תורה מציון, שנאמר (ישעיה ב, ג): כי מציון תצא תורה. עזרה וסיוע מציון, שנאמר (תהלים כ, ב): ישלח עזרך מקדש, מקדוש מעשים שיש בידך, (תהלים כ, ב): ומציון יסעדך מציון מעשים שיש בידך.

○ כיצד מסביר המדרש את הפסוק? מה יצא מציון ובאיזו דרך?

4. התבוננו בקישורים הבאים, והסבירו כיצד כל כתבה מגשימה את נבואת ישעיהו ("כי מציון תצא תורה") על פי המדרש. (מומלץ להכניס את הכתבות כתמונות ולא כקישורים לדף העבודה בחברות)

🔗 מעריב- מושיטים יד בעקבות רעידת האדמה

🔗 Ynet- כיצד אפשר לסייע לפליטים מאוקראינה

🔗 Ynet- בזכות רופאים ישראליים

5. כיצד ניתן לפרש כעת את המושג 'אור לגויים'?

(הערה למורה: המדרש בויקרא רבה עוסק במשמעות שונה של 'תורה' היוצאת מציון. לפי המדרש, הכוונה במילה 'תורה' היא למעשה סיוע ועזרה, והדרך לממשה היא ע"י מעשים. כלומר מציון יוצאים מעשי חסד המשפיעים על העולם ומאירים אותו. ננסה לחבר את התלמידים למציאות של ימינו, ונראה בעזרת הכתבות כיצד נבואה זו מתממשת בהיבטים שונים כיום).

מקור נוסף למעוניינים בהרחבה:

"וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה" (בראשית פרק ג פסוק ט)

(הערה למורה: לאחר קריאת הפסוק נזכיר לתלמידים את הסיפור שקדם לשאלתו של הקב"ה - חטא אדם הראשון)

את שאלת הקב"ה לאדם הראשון מקשר הרב זקס לאחריות, ואלו הם דבריו:

כל עוד יש בעולם רעב, עוני ומחלות שאפשר לרפאן המלאכה לפנינו. כל עוד עמים נלחמים, אנשים שונאים ושחיתות פושה במסדרונות הכוח, כל עוד יש מובטלים ודרי רחוב, דיכאון וייאוש, משימתנו לא נשלמה, ואם אוזנינו כרויות אנו שומעים את קול אלוהים השואל אותנו כפי ששאל את האדם הראשון, "אייכה?" (הרב זקס מתוך ספרו 'לרפא עולם שבור')

עבודה בחברות:

1. מהו הפירוש המילולי לשאלתו של הקב"ה - 'אייכה?'
2. כיצד מפרש הרב זקס את שאלת הקב"ה לאדם הראשון - 'אייכה?'
3. לפי פירושו של הרב זקס, מהו תפקיד היהודי בעולם, וכיצד תפקיד זה מתקשר לשאלת אייכה?
4. כיצד ניתן לפרש את המושג 'אור לגויים' בעקבות פירושו של הרב זקס? מהי האחריות המוטלת על עם ישראל?

(הערה למורה: במקור זה נשים דגש על האחריות המוטלת על עם ישראל כלפי אתגרי האנושות. השלב הראשון באחריות זו היא ראיית המצוקות והאתגרים, והחובה לא להתעלם מהם. המושג 'אור לגויים' במקור זה מתפרש כחובת תיקון העולם המוטלת על העם היהודי.)

אור חוזר

נציג תמונה של מגדלור ונקריא את הגדרתו המילונית:

■ מגדלור הוא מגדל המפיץ אור לשם סיוע בניווט ושיט בים, בנהרות, ובאגמי מים גדולים.

נראה שאפשר לדמות את המושג 'אור לגויים' למעין מעין מגדלור מאיר. האור שמופץ מהמגדלור מסייע, מכונן ומאיר את הדרך. זהו למעשה תפקיד האור שעל עם ישראל להפיץ.

נזמין את התלמידים לסבב של שיתוף:

חשבו על מישהו שהוא כמגדלור בעבורכם.

○ מיהו? מה הוא מאיר לכם/בעבורכם?

○ כיצד אתם מרגישים כשהוא משפיע עליכם מאורו?

אסיף

פתחנו את השיעור בהבנת האחראיות והחובות הכרוכות בבחירתנו לעם סגולה. מחובתנו להיות 'אור לגויים'. ראינו הסברים שונים למושג 'אור לגויים' ודרכים שונות למימושו. לבסוף התבוננו ביכולתנו להיות מושפעים מאור שמואר עלינו, ובתחושות שאור כזה מציף בנו.

הרחבות

ליקוטי מוהר"ן ה: א ב

א כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לומר: כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבְלִי (סנהדרין לז). נִמְצָא, כְּשֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבְלִי, צָרִיךְ אֲנִי לְרֹאוֹת וּלְעֵין בְּכָל עֵת בְּתַקוּן הָעוֹלָם, וּלְמַלְאוֹת חֶסֶד הָעוֹלָם, וּלְהַתְּפִיל בְּעִבּוּרָם.

הרב יהודה עמיטל, 'דברים שבחובה וחובות שבהכרה'

אין שום תפקיד אחר למדינת ישראל אלא קידוש שם שמים, כי אחרת יכולנו לחיות כיחידים. והדברים האלו שמוזכרים על ידי הרב קוק מעוגנים בתפיסתו הכללית: האבות כל ימיהם חלמו להקים אומה. לשם מה? מפני שיש לאומה זו תפקיד להביא את העולם כולו תחת עול מלכות שמים, כדי ש"יכירו וידעו כל יושבי תבל". מי שאינו מכיר בכך שמדינת ישראל, אף על פי שהיא עומדת בראשית צעדי הגאולה מובילה עד "בוא עמים רבים ואמרו לכו ונלכה באור ה'", מי שמנתק את החובה הזו ממדינת ישראל - אין לו חלק בציונות הדתית. המטרה של מדינת ישראל איננה פתרון בעיית הקיום היהודי. אנו איננו מסוגלים לפתור בעיה זו - שומר ישראל, הוא ישמור את שארית ישראל.

אם יש לנו תפקיד - זהו קידוש שם שמים. והקב"ה אומר לנו: אם יש לנו שפה לדבר עם השיעים ועם הגבעונים, הרי שזו השפה של החסד, של עשיית משפט, שיאמרו: מלכי ישראל - חסד הם.

זוהי השפה שהקב"ה מטיל עלינו, וזה מבחננו. אני מתפלל שהקב"ה ייתן לנו את הכוח לעמוד במבחן זה.

ד"ר אסף שגיב - מתוך: תכלת 11 ה'תשס"ב

תודעת הייעוד, האמונה כי על עם ישראל להיות ל"ממלכת כוהנים וגוי קדוש", היא המסד של הזהות העצמית היהודית, מימי המקרא עד העידן המודרני. לאורך כל הדורות, ובכל פינות הפזורה, התמידו היהודים לראות עצמם חלק מעם בעל שליחות מיוחדת בעולם - ייעוד שהנביא ישעיהו מעלה אותו על נס, באמרו "אני ה' קראתיך בצדק ואחזק בידך ואצרך ואתנך לברית עם, אור גויים, לפקוח עיניים עורות להוציא ממסגר אסיר מבית כלא יושבי חשך".

האידיאל הזה אינו מבטא אמונה בעליונות גזעית ואינו כרוך בשלילת ערכם של עמים אחרים. ככלות הכול, אותו מקרא שהציג את רעיון העם הנבחר העניק לעולם

גם את התפישה שלפיה כל בני האדם באשר הם נבראו בצלם האל. עם הבחירה הוא, בראש ובראשונה, קהילה רוחנית שכל הגויים יכולים להצטרף לברית המכוננת אותה, אם יבחרו בכך. קהילה זו קיבלה על עצמה אתוס של שליחות ומצוינות רוחנית; אתוס התובע מן העם היהודי להתעלות מעל לבינוני ול"נורמלי", ולחתור בהתמדה לשכלול תכונותיו האינטלקטואליות והמוסריות. היא מבטאת שאיפה להתגברות, במחיר מאמצים מרובים, על הנטיות הנחותות שבאדם, וטיפוח הצד הנשגב שבו. אכן, אי-אפשר למחוק מן הטקסטים המכוננים של היהדות את רעיון עם הסגולה מבלי לעקר את היהדות עצמה, להפוך אותה לקליפה חלולה; אי-אפשר להסיר באמצעות כירורגיה אינטלקטואלית את הרעיון הזה מן החוויה היהודית, מבלי ליטול ממנה את כוח החיים שקיים אותה במשך זמן כה רב... ציפיות אלה רחוקות עדיין ממימוש. מדינת ישראל, למרות הצלחות מרשימות, איננה חברת מופת. גם אם כמה מההישגים שיש לזקוף לזכותה הם סיבה לגאווה, היבטים אחרים שלה מראים הידרדרות אפילו אל מתחת לסף ה"נורמלי". ברי, כי חברת המופת שעליה חלמו המייסדים - כל אחד לפי דרכו - טרם נוצרה. אבל על עצם התקווה להתעלות רוחנית, למימוש הייעוד הלאומי, או, אם נתנסח בלשון צנועה יותר, על השאיפה למצוינות ועל תחושת השליחות, אסור לוותר. הן נשמת אפם של היהדות בכלל, והמפעל הציוני בפרט.